

HAMAS-İSRAİL ÇATIŞMASI PERİYODİK DEĞERLENDİRME-6

(21-24 Kasım 2023)

GÜNCEL GELİŞMELER

Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları'nın "Aksa Tufanı" adıyla 7 Ekim sabahı gerçekleştirdiği kapsamlı saldırı ile başlayan ve ağırlıklı olarak İsrail'in Gazze'ye işgal saldırıları şeklinde devam eden savaşın 46'ncı gününde, yaklaşık 1,7 milyon kişi evlerini terk etti ve Gazze Şeridi'nde ölenlerin sayısı, %40'ı masum çocuk olmak üzere 14.100'e yükseldi.¹

Katar'ın arabuluculuğuyla, İsrail ve Hamas arasında, İsrail hapisanelerinde tutulan 50 Filistinli kadın ve çocuk karşılığında Gazze'de rehin tutulan 150 kadın ve çocuğun serbest bırakılması ile insani yardımlara müsaade edilmesini öngören dört günlük ateşkes üzerinde anlaşma sağlandığı ve 24 saat içinde ateşkesin ne zaman başlayacağına karar verileceği açıklandı.²

Netanyahu, rehinelere kurtarılmasına verdiği önemle birlikte İsrail iç kamuoyundaki anlaşma muhaliflerine ateşkes sonunda Hamas'a karşı saldırılarına devam edeceklerine dair söz vererek "savaştayız ve savaşa devam edeceğiz" şeklinde açıklamalarda bulunurken, Hamas anlaşmayı memnuniyetle karşıladığını ve "ellerini tetikte tutacaklarını" ifade etti.³

Geçici ateşkesi, Dışişleri Bakanlığımız "olumlu bir gelişme"⁴, Avustralya Dışişleri Bakanı "ilerlemenin bir işareti" ve ABD Dışişleri Bakanı "önemli bir ilerleme" olarak nitelerken, Rusya Dışişleri Bakanlığı anlaşmanın "memnuniyetle karşılandığını" ifade etti.⁵

AB'nin Ticaretten Sorumlu Avrupa Komisyon Üyesi Valdis Dombrovskis'in, incelemeler neticesinde AB parasının Hamas'a dolaylı veya doğrudan fayda sağladığına dair herhangi bir kanıt bulunmadığı yönündeki açıklamasından bir gün sonra 23 Kasım 2023'te, AB Yürütme Organı Başkanı Ursula von der Lyon duyurulan anlaşmadan memnun olduğunu ve bu süre içinde yardımların artırılması için ellerinden geleni yapacaklarını açıkladı.⁶

Papa Francis'in, her iki tarafın mağdur aileleri ayrı ayrı yaptığı görüşmelerde dile getirdiği, çatışmanın savaşın ötesine geçerek terörizm haline geldiği yönündeki açıklamaları, tarafların dört günlük ateşkes ile bu süre içinde rehine değişimi ve yardımlara izin verilmesi üzerine anlaşmalarının duyurulmasından saatler sonra gerçekleşti.⁷

Endonezya Dışişleri Bakanı Retno Marsudi, 21 Kasım 2023 tarihinde Moskova'da Rus mevkidaşı Sergey Lavrov ile bir araya geldiği görüşmede, İsrail'in Gazze'deki sivilleri öldürmeyi "meşru müdafaa" olarak haklı göstermemesi gerektiğini ifade etti.⁸

¹ <https://www.reuters.com/world/pope-says-conflict-between-israel-hamas-has-gone-beyond-war-terrorism-2023-11-22/?rpc=401&>

² <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/22/reactions-to-israel-hamas-ceasefire-deal>

³ <https://www.jpost.com/breaking-news/article-774363>

⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/disisleri-gazze-de-insani-ara-ilani-konusunda-mutabakata-varilmesini-olumlu-bir-gelisime-olarak-goruyoruz/3061648>

⁵ <https://edition.cnn.com/middleeast/live-news/israel-hamas-war-gaza-news-11-22-23/index.html>

⁶ <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/22/eu-to-step-up-aid-deliveries-to-gaza-during-pause-in-israel-hamas-war>

⁷ <https://www.reuters.com/world/pope-says-conflict-between-israel-hamas-has-gone-beyond-war-terrorism-2023-11-22/?rpc=401&>

⁸ <https://jakartaglobe.id/news/israels-selfdefense-claim-doesnt-justify-attacks-on-civilian-targets-retno>

Güney Afrika milletvekilleri, İsrail büyükelçiliğinin kapatılması ve diplomatik ilişkilerin askıya alınması lehinde oy kullandılar.⁹

Hamas Uluslararası İlişkiler Ofisi Başkanı Musa Ebu Merzuk, İsrail ile çatışmalara insani ara verilmesi için sağlanan uzlaşımın 23 Kasım 2023 tarihinde saat 10.00'da başlayacağını açıkladı.¹⁰

G20 Liderler Zirvesi'ne video konferansla katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; “Filistin topraklarında yaşanan trajedinin tahammül sınırlarını aştığını, yapılanların meşru müdafaa ile açıklanamayacağını, Türkiye'nin sorumluluk üstlenmeye hazır olduğunu” ifade ederek “iki devletli çözüm tesis edilmesi yönünde inisiyatif alınmasını” teklif etti.¹¹

ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

Uluslararası ilişkiler açısından;

Dünya kamuoyunun anlaşmaya varılması yönünde giderek artan yoğunlukta yapacağı siyasi baskı ve getirdiği mali yük ile iç kamuoyu başta olmak üzere dünya kamuoyunda oluşan İsrail karşıtlığının seçim arifesindeki ABD'nin İsrail'e olan desteğinin azalmasına neden olabileceği dikkate alındığında, tarafların savaşın maliyet ve kaybını hesaba katarak çatışmalara verilen insani arayışı uzatılabileceği ve hatta ateşkes anlaşması kapsamında iki devletli çözüm odağında görüşmelere başlayabileceği,

Çatışmaların başından beri sürdürdüğü itidalli politikalarını devam ettiren Türkiye'nin, kalıcı barış ile Ortadoğu'da huzur ve güvenliğin sağlanmasında etkin rol almasının tercih değil zorunluluk olduğunun, başta ABD olmak üzere tüm müttefiklerine, bölge ülkelerine ve İslam Alemine tüm platformlarda her türlü vasıta ile her fırsatta anlatılmaya devam edilmesinin, garantörlük de dahil olmak üzere barış görüşmelerinde Türkiye'nin sorumluluk alması noktasında katkı sağlayacağı,

Askerî açıdan;

Çatışmalar verilen kısa süreli insani aranın, taraflarca genel olarak yeniden teşkilatlanma, tertiplenme ve bütünleme ile planların güncellenmesi ya da yeni planlar yapılması adına istihbarat ve keşif maksatlı bir fırsat olarak değerlendirilebileceği,

Ayrıca Hamas'ın kritik kadroları ile önemli sayıda personelinin, İsrail'in ele geçirip kontrol altına aldığı bölgelerde, tünel ve sokaklarda ablukaya alınmış olabileceği ihtimalinden hareketle Hamas tarafından bu sürenin söz konusu personelin yer değiştirmesi, bölgeden çıkartılması ve eksilen mühimmat başta olmak üzere ikmal maksadıyla kullanabileceği,

İsrail'in kısa süreli insani arayışı, tünel ve sokaklara sıkışan savaşı kamuoyunun baskısı daha da artmadan daha kabul edilebilir bir hale çevirmek, verdiği personel, tank ve zırhlı araç kayıpları nedeni ile sarsılan prestijini düzeltmek, kontrol ettiği bölgeler başta olmak üzere

⁹ <https://news.am/eng/news/793758.html>

¹⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hamas-israile-catismalara-insani-ara-verecek-uzlasinin-yarin-1000da-baslayacagini-duyurdu/306167>

¹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/politika/cumhurbaskani-erdogan-filistin-topraklarinda-yasanan-trajedi-insanligin-tahammul-sinirlarini-asmistir/3061699>

tünellerin haritalanmasını tamamlamak, güncel istihbarat sağlamak, savaşı sürdürülecek kaynak ve yardım sağlamak maksadıyla kullanabileceği,

Özellikle İsrail'in, ateşkesin bitmesi ile birlikte füze ve hava saldırılarının şiddet ve yoğunluğunu daha da artırabileceği, nispeten elde edilmesi daha kolay olan bölgeleri süratle işgal etme gayretine girebileceği bu sayede kamuoyunun yoğun baskısı ile saldırılarını kesmek zorunda kalma ihtimaline karşı olası görüşmelere daha güçlü katılabilmeyi hedefleyeceği,

Stratejik iletişimin kamuoyu oluşturmadaki başat rolü dikkate alındığında, tarafların haklılıklarını göstermeye veya karşı tarafı zor durumda bırakmaya yönelik yoğun bilgi paylaşımında bulunabilecekleri değerlendirilmektedir.

